

Kardinál Tomko: «Gréckokatolíci nemajú budúcnosť»

(úryvok z pripravovanej knihy:
Jozafát V. Timkovič, OSBM, *Spomienky emigranta*)

Aféra s mafiou na *Angelicu*

Spolu s Timkovičom na filozofii na dominikánskej *Univerzite sv. Tomáša Aquinského v Ríme (Angelicum)* v rokoch 1987-1989 študovalo veľa černochoch z Afriky, ktorí neboli ani pokrstení. Raz sa jedného z nich Timkovič spýtal, prečo študuje filozofiu až v Ríme. Odpovedal mu, že dostal z Vatikánu štipendium. Po obdržaní titulu bakalára z filozofie po dvojročnom štúdiu bude mať vo svojej vlasti v Afrike otvorené dvere do všetkých vysokých štátnych funkcií, ba dokonca sa môže stať aj vysokoškolským profesorom... Vatikánu sa to tiež vyplatilo, lebo takto sa po svete medzi inovercami šírili sympatie ku katolíckemu vierovyznaniu. A hoci sa aj daný štipendient nestal katolíkom, keď sa po dvoch rokoch vrátil do vlasti na čiernom kontinente a dostal sa do nejakej významnejšej štátnej funkcie, sympatizujúcim okom sa pozeral na málopočetných katolíkov vo svojej krajine a ak im nepomáhal, tak im aspoň nebránil v ich misijnej činnosti... Teda kupovanie sympatií.

Raz na ktorúsi hodinu prednášok prišiel dekan filozofie a s vážnou tvárou oznámil prítomným, že jeden z černochoch študujúcich v ich ročníku (spolu s Timkovičom) bol aktívne zapojený v talianskej maffii pri pašovaní drog – a že ho polícia zadržala... Všetky talianské noviny písali o tom, že čierny mafián študoval na pápežskej *Univerzite sv. Tomáša Aquinského – Angelicum*. Takto urobil svojej univerzite veľkú hanbu... Veľmi polupárny taliansky denník *Corriere della Sera* vo svojej týždennej farebnej prílohe *Sette* vydávanej na lesklom kriedovom papieri tomu venoval dokonca niekoľko strán aj s farebnou fotografiu rímskokatolíckej univerzity *Angelicum*...

Niektorí afričania zakrývali svoje mafiánske iniciatívy v Taliansku tým, že oficiálne boli zapísaní na štúdiá filozofie, ktoré aj občas «vo svojom voľnom čase» navštevovali... V ročníku Timkoviča bolo zapísaných približne okolo 90 študentov, ale pravidelne do školy chodilo len asi 60, čo bolo na západné-kapitalistické pomery veľmi neobvyklé, pretože, ak sa študent prihlási na školu a platí si za ňu, tak ju aj čo najpochvejšie navštevuje. Ináč by to boli vyhodené peniaze a na Západe nikto peniaze len tak nevyhadzuje.

Niekoľko mesiacov pred vyššie spomenutým incidentom si Timkovič všimol, že jeden veľmi moderne a vkusne oblečený mladý černochoch s vyšportovaným telom a sebavedomou tvárou zabijáka sa občas ukázal na prednáškach... Každého vtedy zdravil, zrejme aby upútal pozornosť a vnikol do povedomia, že je tiež študentom školy. Ku všetkým bol veľmi priateľský. Jednoducho celkom príjemný inteligent. Dost' pohoršujúce však bolo, keď tento paradne oblečený černochoch išiel na konci jedného zo zimných semestrov na skúšku a na stredovekej chodbe univerzity na lavičke ho videli sedieť so zjavne skazenou, skúpo, ale pritom v značkovom odevu oblečenou bielou prostitútkou – asi z niektorej socialistickej krajiny. Celý pár vtedy zasvietil v kontrastoch: čierny ako noc a blondína biela ako deň v odvážne krátkej sukni sa držali za ruky... Nebolo treba ani skúsené oko, aby človek pochopil, že tá žena mu patrí nie ako osoba, ale ako vec... Že s ním žije intímne, je jeho otrokyňou, ktorá sa ho bojí. Správala sa k nemu s opatrnosťou ako k divokému zverovi, ktorý je práve vyvalený po hojnom obede. Keď zaregistroval, že si ich Timkovič všimol, v očiach mu zažiarilo nezdravé sebavedomie, pohrdanie okolím

a pýcha, že má bielu frajerku..., ale či to bol práve on ten vyššie spomínaný mafián, to sa Timkovič nikdy nedozvedel... V škole ho však po afére už viac nevidel...

Timkovič (biela šípka) so spolužiakmi v prvom roku filozofie na *Angelicu* v Ríme v r. 1987.

Dominikánska sestrička v bielom je francúzska profesorka Françoise Lamoureux.

Problém s mimozemšťankou

V pápežskom českom seminári *Nepomucenum* v Ríme boli všetci bohoslovci držaní «nakrátko» – teda disciplína a morálka na absolútnu jednotku. Hneď pri vstupe do jedálne (refektára) bola tzv. televízna miestnosť, v ktorej sa nachádzal farebný televízor a asi 20 stoličiek porozkladaných ani v kine. Bohoslovci smeli pozerat' televízor po večeri len do 21⁰⁰ hod., takže si v podstate mohli pozriet' len správy a z večerného filmu asi tak pol hodiny. Bolo k dispozícii asi 20 televíznych kanálov, ale čo sa týka filmov, tak za niečo stála len Berlusconiho «šestka» – šiesty kanál. Ak chceli dopozerať film, museli si požiadať dovoľenie od vicerektora seminára, Slováka **o. Mons. Františka Škodu (1926)**. Ten bol veľmi prísny...

Niekedy začiatkom školského roka 1987/88 išiel v televízii na Berlusconiho kanále akýsi film o mimozemšťanoch, ktorí urobili inváziu na zemi. Starší bohoslovci si teda nato pýtali dovoľenie od vicerektora... Dovoľenie im dal. Ako však vysvitlo vzápätí, v podstate ten mimozemšťan bol nahá žena, ktorá chodila po uliciach a vyciavala život zo všetkých, čo ju pobožkali na ústa... menili sa jeden po druhom na vyschnuté múmie. Na dovŕšenie prekvapenia hneď na začiatku filmu si medzi bohoslovcov prišiel sadnúť aj vicerektor o. František Škoda. Chcel vidieť, že na aký to "zaujímavý" film si dovoľenie žiadali... No a najväčší prúser sa stal, že hneď, len čo si tam vicerektor medzi nich sadol, tak sa v televízii nečakane objavila mimozemšťanka a pripravila o život svoju pozemskú obeť... Vicerektor rozhodne vstal tak hlasno, že kovová stolička spod neho hlasito odletela a zrobila taký rámus, že aj mŕtvy by sa zobudil:

— *Podľa môjho názoru, by ste mali všetci ísť hneď spať...* – prísne zabručal, otočil sa a odišiel z televíznej miestnosti.

Bohoslovci, sťa oparení vriacou vodou, okamžite vyplí televízor a tíško, s veľkou hanbou sa akoby tiene mlčky odplížili každý do svojej komnaty... Od vtedy už nikto nemal odvahy pýtať dovolenie na nejaký film. Každý cítil, že podobnú hanbu by už neprežil...

Zľava: čerství emigranti-gréckokatolíci o. Cyril Vasiľ, br. Damián Kiča, OSBM, ordinár z Prešova Ján Hirka, gréckokatolícky bohoslovec Igor Zdravecký z Toronta a emigrant Vladimír Timkovič.
Foto z r. 1988 v *Nepomucene* v Ríme. Na pozadí pomarančovníky s pomarančami.

Osobné stretnutie s kardinálom Tomkom: «gréckokatolíci nemajú budúcnosť» – lanárenie na post «latinského misionára»

Bohoslovci žili v pápežskom českom seminári *Nepomucenum* v Ríme od druhej polovice septembra až do konca júna – kým trval školský rok. Mesačne dostávali od svojho prefekta štipendium 40 tisíc lír (jednorázový lístok na autobus rímskej mestskej hromadnej dopravy v r. 1987 stál 700 lír, v r. 1988 už 1000 lír...), ktorým si mali uhradiť všetko mimo ubytovania a stravy. Bolo to na talianské pomery samozrejme žalostne málo, veď len jedna fotokópia potrebná do školy stála 50 lír... Výdavok na autobus sa dal obísť, že sa cestovalo pešky, ale výdaje na fotokópie a iné životu (mydlo, zubná kefka, pasta, toaletný papier...) a štúdiu (pero, zošity, knihy...) potrebné veci nie... Pred letnými prázdninami okrem toho každý zo študentov obdržal extra 300 tisíc lír a s tým mal vyžiť celé letné prázdniny a uhrádzať si všetko aj stravu a ubytovanie – čo bolo prakticky nemožné, lebo by sa to minulo pri najväčšom šetrení do dvoch týždňov...

Domov do Československa sa v žiadnom prípade ísť nedalo, lebo tam bol socializmus a čakalo na nich uväznenie... O bohoslovcov-emigrantov sa vtedy obyčajne postaral biskup z diecézy v zahraničí, do ktorej už patrili. Ak však nepatrili do nijakej diecézy, ale len pod emigrantského českého biskupa **Škarvadu** či slovenského biskupa **Hrušovského**, tak mali smolu, lebo títo ako titulárni biskupi nemali svoje diecézy a nemali ani financií o bohoslovcov sa postarať. A tak sa cez prázdniny každý z týchto nikde nepatriacich bohoslovcov umiestnil kto, kde mohol: po nejakých známych, či nejakých talianskych farnostiach... Robilo sa to podľa zásady: zachráň sa, kto môžeš a staraj sa každý sám o seba, ako vieš... Teda veľký nelogický kontrast: skoro desať

mesiacov v roku nakrátko držaní a príkladne vychovávaní v seminári v izolácii od hriešneho sveta a potom dva a pol mesiaca – vypadni zo seminára a ži, kto, kde, kedy a ako vieš...

Timkovič so Zdraveckým prináležali teoreticky k tým šťastnejším, patrili pod slovenského gréckokatolíckeho **biskupa Michala Rusnáka, CSsR**, z Kanady, a tak ako všetci ostatní z tejto kasty by mali ísť na prázdniny do Kanady k svojmu biskupovi. S Kanaďanom Zdraveckým, ktorý nebol emigrantom, to bolo jasné – ten mohol ísť a aj išiel domov k svojim rodičom do Toronta, ale Timkovič bol emigrantom bez pasu a bez dokladov, a preto nemohol opustiť územie Talianska, a ani pri najlepšej vôli odcestovať do Kanady. Predvídajúc túto nezávidenia hodnú situáciu už v predstihu začiatkom roka 1988 sa preto pýtal svojho gréckokatolíckeho biskupa Michala Rusnáka, čo bude s ním cez letné prázdniny toho istého roku. Biskup mu vtedy poradil, aby išiel za **kardinálom Jozefom Tomkom**, ktorý mu je za veľa dĺžny (v skutočnosti bol dĺžny nie biskupovi Rusnákovi, ale multimilionárovi Romanovi, ktorému biskup M. Rusnák bol v podstate rodinným kaplánom), že on už o všetkom bude vedieť a postará sa cez letné prázdniny o Timkoviča v Taliansku...

— *Paráda, o všetko je postarané*, – pospevoval si v duchu s úľavou pri srdci Timkovič...

Takto, na doporučenie od biskupa Michala Rusnáka, si Timkovič telefonicky dohovorel schôdzku s vtedajším prefektom Kongregácie *Propaganda Fide* (tzv. červeným pápežom) **kardinálom Jozefom Tomkom (1924)**. Kardinál Tomko patrili medzi «**i pesci grandi**» (*veľké zvieratá*, doslovne *veľké ryby*), ako sa o ňom hovorilo medzi Talianmi v rímskych kuloároch. Stretli sa priamo v jeho kardinálskej rezidencii na *Villa Betania* (rozsiahle územie parku na jednom zo siedmich vrškov Ríma – na *Gianiculu*), kde sa o kardinála starali štyri rehoľné sestričky... Z jeho rezidencie bolo vidno zhora na Baziliku sv. Petra – kde vtedy vo Vatikáne sídlil pápež rímsky Ján Pavol II...

Bolo zaujímavé, že hneď po dohodnutí termínu stretnutia sa s kardinálom, v seminári *Nepomucenum* si Timkoviča začal náhle, akoby po blesku z neba, všímať starší spoluseminarista **Ferko (František) Kapusňák (1951)** (neskorší riaditeľ pápežských misií na Slovensku so sídlom v Bratislave), ktorý emigroval na Západ o päť rokov skôr ako Timkovič. Predtým ho ani neregistroval a zrazu mu začal sám od seba zďaleka srdečne zdravieť, byť na neho mimoriadne pozorný a milý... Krátko nato mu tajnostkársky znenazdajky na chodbe povedal, že je dobre, že ide navštíviť kardinála Tomka... To všetko vysvetľovalo – celú náhlu zmenu v jeho správaní. Timkovič bol v prvých okamihoch prekvapený, že odkiaľ to vie, veď o jeho návšteve vedel len on, Igor Zdravecký, kardinál Tomko a biskup Rusnák... Najprv si, ako to bolo medzi slovenskými emigrantami zvykom, myslel, že je to asi eštebák, ale neskôr pochopil, že všetko vie priamo od kardinála Tomka, ktorému každé leto «strážil» rezidenciu na *Villa Betania*, keď tam kardinál Tomko nebol prítomný... Kardinál Tomko mal k nemu dôveru a súkromne si u neho preveroval informácie o profile a správaní sa Timkoviča v rímskokatolíckom českom seminári *Nepomucenum*...

Kardinál pozval Timkoviča na súkromné raňajky, čo bola veľká česť. Potom sa s kardinálom viedol v jeho diplomatickom aute šoferovaným osobitným, v smokingu oblečeným, veľmi servilným talianskym šoferom z *Gianicola-Villa Betania* (od Vatikánu) až do centra mesta na *Piazza Venezia*... Timkovič potom po vystúpení z auta odbočil na pešo vpravo a už bol na svojej univerzite *Angelicum* a čierne diplomatické auto vybavené najmodernejšou klimatizáciou s kardinálom pokračovalo ulicou vľavo, kde na konci ulice bola Kongregácia *Propaganda Fide*.

Pri raňajkách s ním kardinál nehovoril o ničom konkrétnom... Možno preto, že sa obával, že je doma odpočúvaný. Keď Timkovič sa pokúšal začať konkrétnu tému, prečo sa vlastne stretli, tajnostkársky mu kardinál povedal, že o tom až neskôr – keď budú v aute... Raňajky prebehli skromne – normálne menu. I keď všetko bolo veľmi pekne

esteticky pripravené a plátený obrus pokrývajúci stôl v obývačke, na ktorom jedli, sa beľal ani najlepší sneh... Všade bolo vidieť dokonalú estetickú ruku sestričiek... O kardinála sa na *Villa Betania* v jeho vile obklopenej parkom v ktorom rástli starodávne obrovské pínie, s úchvatným výhľadom na Vatikán, starali štyri rehoľné sestričky. Chodievali oblečené v čiernych habitoch. Vykonali, čo mali a nebadane, ako prišli tak tichúčko aj odišli... Zmysluplný rozhovor začal až počas jazdy v luxusnom čiernom aute, ktoré išlo veľmi tichúčko pradúc nečujne ani práve napapaná mačka – nebolo počuť ani jeho motor. Kardinál Jozef Tomko sa s Timkovičom, na jeho nemalé prekvapenie, vôbec nebavil o hlavnej téme a dôvode ich stretnutia – tj. o jeho pobyte a zabezpečení niekde v Taliansku počas letných mesiacov, ale ho otvorene vyzval, aby opustil svojho episkopa Michala Rusnáka z Kanady a priradil sa pod neho – a v budúcnosti išiel niekde na rímskokatolícku misie do Afriky. Tam vraj, ako tvrdil, katolícka Cirkev veľmi potrebuje rímskokatolíckych misionárov... Keď prekvapený a zaskočený Timkovič oponoval tým, že je gréckokatolíkom, a že ako gréckokatolík chce slúžiť pre slovenských gréckokatolíkov v Kanade – veď predsa tiež nemajú dostatok kňazov, kardinál Tomko po krátkej odmlke v nestráženej chvíľke poznamenal:

— ... *gréckokatolíci nemajú budúcnosť... A všetko je to o ničom... Naopak rímskokatolícku misie v Afrike majú budúcnosť...*, – pokračoval.

Keď sa na neho Timkovič prekvapene pozeral s otvorenými ústami, kardinál sa poopravil:

— *Čo sa týka Kanady, je to úplne o ničom a čo sa týka Československa, tak to je tam zatiaľ nejasné...*

Kardinál sa potom zháčil, akoby si uvedomil, že povedal priveľa... Písal sa vtedy rok 1988 a o tom, že koncom roka 1989 náhle padne socializmus, nikto ani len nechýroval...

Timkovič bol vtedy dvojnásobne veľmi sklamaný, po prvé, že **kardinál Jozef Tomko** mu vôbec nepomohol s jeho problémom, a že tento pre neho doslova existenčný problém, kde sa podeje dva a pol mesiaca mimo seminára, úplne a pritom veľmi chladne odignoroval... A po druhé, že preveľký ochránca a dobroprajník gréckokatolíkov, rodák z Udavského z východného Slovenska je v skrytosti presvedčený, že gréckokatolíci nemajú budúcnosť.

Biskup Michal Rusnák Timkoviča ubezpečoval, že kardinál Tomko všetko vyrieši a nebola to pravda... Podľa Rusnáka existenčný problém Timkoviča – či bude alebo nebude žiť-živiť dva a pol mesiaca ako nejaký bezdomovec pod nejakým mostom – už bol vyriešený a len jeho detaily si mal Timkovič ísť upresniť ku kardinálovi Tomkovi. Kardinál Tomko ako skúsený diplomat však chcel využiť stav človeka v núdzi a ešte viac pritlačiť neboráka k múru, aby tento, ako nádejný mladík-bohoslovec opustil gréckokatolíkov a zradiac obrad otca a matky sa stal ako janičiar rímskokatolíkom – a potom sa mu on postará, aby letné prázdniny nestrávil ako bezdomovec niekde na ulici...

Pri rozlúčke s Timkovičom si kardinál Jozef Tomko ešte preveril, či chlapec má na neho telefonický kontakt, aby, «keď bude niečo potrebovať», alebo ak by mu chcel niečo vážne oznámiť, aby mu zavolať... Ako sa ukázalo, bolo to to isté telefonické číslo, ktoré Timkovič už mal od biskupa Michala Rusnáka, takže si nemusel nič zapisovať. Timkovič sa vtedy v mysli čudoval, že načo mu také niečo sľubuje o budúcnosti, keď ani teraz nevyriešil jeho základný existenčný problém počas blížiacich sa letných prázdnin... Kardinál Tomko ho však ubezpečoval, že keď zavolá v ktorýkoľvek deň roka od 7.45 do 8.00 ráno na dané telefónne číslo do jeho rezidencie na *Villa Betania*, a kardinál náhodou nebude niekde na svojej vizitáčnej ceste po svete, sám osobne v rozmedzí daných 15 minút zdvihne telefón... V inom čase jeho telefóny vybavovali sestričky... Timkovič

vtedy ani len netušil, že onen telefón a tých 15 minút sa mu o menej ako pol roka nato nato stanú osudnými..., ba dokonca na celý jeho budúci život (pozri ďalej). Timkovič tiež nevedel, že kardinál Tomko mu preto na konci rozhovoru dal dané ubezpečenie, pretože predpokladal, že si to rozmyslí a gréckokatolíckeho redemptoristu biskupa Michala Rusnáka a vôbec gréckokatolícky obrad opustí...

Timkovič nechápuc súvislosti svoju neúspešnú návštevu u kardinála Tomku rýchlo pustil z hlavy a sústredil sa na svoje štúdiá na univerzite, aby skúšky napriek svojej nedostatočnej znalosti taliančiny nejako zvládol...

Keď **biskup Michal Rusnák** prišiel po nejakom čase znova do Ríma, tak mu Timkovič rozpovedal o obsahu a výsledku rozhovoru s kardinálom Jozefom Tomkom, že Tomko namiesto toho, aby mu pomohol, tak ho odhovárал od pôsobenia medzi slovenskými gréckokatolíckymi v Kanade. Biskup sa rozčúlil, lebo takýto podraz od slovenského kardinála-východniara (rodáka z Udavského pri Humennom) nečakal. Potom snažiac sa zakryť svoje pohnutie obrátil svoj výbuch hnevu na žart... Povedal:

— Čoooó, toto urobil kardinál Tomko? Jaáá mu dáaam... Však on uvidí... – bolo však vidieť, že sa Tomka bojí.

Hneď potom totiž zväžnel, zahľadel sa nakrátko kdesi do neznáma a z letného neprítomného pohľadu jeho náhle smutných očí bolo vidno, že na kardinála Tomka nemá. Jeho jediným tromfom bol multimilionár **Štefan Boleslav Roman (1921-1988)**, ktorý si to však s kardinálom Tomkom pre takú hlúposť (= Timkoviča) nerozhádže... Timkovič vtedy nevedel, že vďaka tomu, že ostal verným cyrilometodejskému gréckokatolíckemu obradu, v lone katolíckej Cirkvi sa mu rodil jeden z jeho najúhlavnejších neprajníkov a nepriateľov, aby sa tak splnili slová Isusa Christa: *«Medzi vlastných som prišiel a vlastní ma nepriali... a čo robili mne, budú robiť aj vám, mojim učeníkom.»*

1988 – vstúpenie do gréckokatolíckeho Rádu sv. Bazila Veľkého v Ríme

Po úspešnom ukončení prvého ročníka filozofického bakalárskeho štúdia vstúpil do najstaršieho rádu na svete ku gréckokatolíckym baziliánom na Via San Giosafat na Aventíne v Ríme (Via san Giosafat 8). Definitívne sa k nim presťahoval z *Nepomucena* 23. júna 1988, teda hneď po skončení druhého semestra na univerzite. V tom roku v lete boli v Ríme veľkolepé oslavy tisícého výročia pokrstenia Rusi sv. Vladimírom Veľkým. Do Ríma pri tejto príležitosti pricestovalo viac ako desať tisíc Ukrajincov z celého západného sveta... Aj v generálnom dome baziliánov na Aventíne bolo veľmi veľa baziliánov z celého sveta, lebo tam súbežne prebiehala generálna kapitula-sobor baziliánov celého sveta... Všetky ubytovacie kapacity domu boli beznádejne obsadené. Preto Timkovič bol celé leto ubytovaný v pivničných priestoroch, kde pri každom spláchnutí záchodov kdesi hore na jednom z poschodí – to dolu v pivnici typicky zasmrdelo, lebo odpadová rúra nie veľmi tesnila... Malo to však jednu výhodu: nebolo tam ani horúco, ani dusno, ako všade inde v monastyre v letnom období. Pivnica je v tomto ohľade totiž jedinečná klimatizácia.

Tak Timkovič predsa len opustil gréckokatolíckeho episkopa Michala Rusnáka, CSsR, prestal byť svetským bohoslovcom pre jeho gréckokatolícku eparchiu, aby sa stal ešte gréckokatolíckejším ako gréckokatolíckym, aby sa stal baziliánom. Malo to blahodárny vplyv aj na druhého slovenského gréckokatolíckeho bohoslovca z Kanady, Igora Zdraveckého, pretože o rok nato episkop Rusnák, v strachu aby aj on nebodaj neodišiel k baziliánom, mu dovolil presťahovať sa z rímskokatolíckeho *Nepomucena* k ukrajinským gréckokatolíkom do *Pápežského seminára sv. Jozafáta na Gianiculum*. Tak i on mohol byť konečne vychovávaný v rodnom gréckokatolíckom obrade.

Na generálnej kapitule baziliánov v r. 1988, keďže ľady totality sa už začali pomaličky rozpúšťať, bol, ako delegát z Československa prítomný aj tajný gréckokatolícky episkop, protoihumen **o. Marián Ján Potáš, OSBM (1918-2006)** a ten netajil svoju prenesmiernu radosť, že Vladimír Timkovič (syn rusínskeho gréckokatolíckeho kňaza, ktorého veľmi dobre poznal) sa rozhodol vstúpiť k baziliánom. I keď bol ešte socializmus a bolo nemysliteľné, aby sa Timkovič do Československa vrátil, správval sa k nemu, ako k svojmu... V návale radosti ako nenormálny, či zmyslov, ba i rozumu zbavený nevyspytateľne navrhoval, aby Timkovič išiel na svoj dvanásťmesačný baziliánsky noviciát k baziliánom do Varšavy v socialistickom Poľsku. Timkovič mu však pripomenul, že je emigrantom, a že sa zo zájazdu do Československa nevrátil v stanovený čas, za čo je trest odňatia slobody aj na niekoľko rokov..., že v Poľsku je socializmus, tak ho jednoducho vydajú Československu a pôjde do väzenia za nelegálne zdržiavanie sa v zahraničí... Potáš ho však ako nepríčetný presvedčoval, že to nevádi, keď pôjde na pár rokov do väzenia,... odsedí si trest a potom bude jeho baziliánom... Timkovič bol pohoršený z necitlivosti a nevysvetliteľného egoizmu protoihumena o. Mariána Jána Potáša, OSBM. Potáš sa totiž obával, že ak Timkovič pôjde na noviciát do Spojených štátov (USA), začne pôsobiť u baziliánov niekde v USA a on bude mať o jedného mnícha vo svojej Československej provincii menej. Vo svojom egoizme akosi prizabudol nato, že aj Timkovič je človek a nie predmet, a že sa nestal baziliánom v Československu, a preto mu nijakým právom nepatrilo... Nikto netušil, ba nikomu sa vtedy ani nesnívalo, že socializmus o rok a pol nato padne...

Trápna a osudná návšteva u kardinála Jozefa Tomka

Práve v júli 1988 sa Timkovičovi v Ríme u baziliánov stala jedna veľmi trápna a pre jeho ďalší život rozhodne osudná vec:

Pri akejsi príležitosti sa pochválil o. Mariánovi J. Potášovi, OSBM, že má priamy telefonický kontakt na tretieho muža vo Vatikáne **kardinála Jozefa Tomka (1924)**, a že kedykoľvek chce, ak by sa niečo vážne dialo, tak ho kardinál doma prijme. Kardinál Tomko dal Timkovičovi, ako bolo už vyššie spomínané (ešte keď tento bol pod slovenským gr. kat. episkopom Rusnákom a býval v *Nepomucene*) telefónne číslo priamo domov na *Villa Betania* na Gianiculu pri Vatikáne, kde každé ráno od 7.45 do 8.00 sám dvíhal tento telefón a Timkovič, keďže ešte vtedy nevedel dobre po taliansky, mohol s ním hovoriť po slovensky. Skúsený harcovník Potáš to hneď využil pre seba a sa pochybovačne vyjadril, že neverí, že Timkovič je tak šikovný a to dokáže... Navrhol mladému dvadsaťštyri ročnému Vladimírovi, aby mu vybavil stretnutie s kardinálom Tomkom.

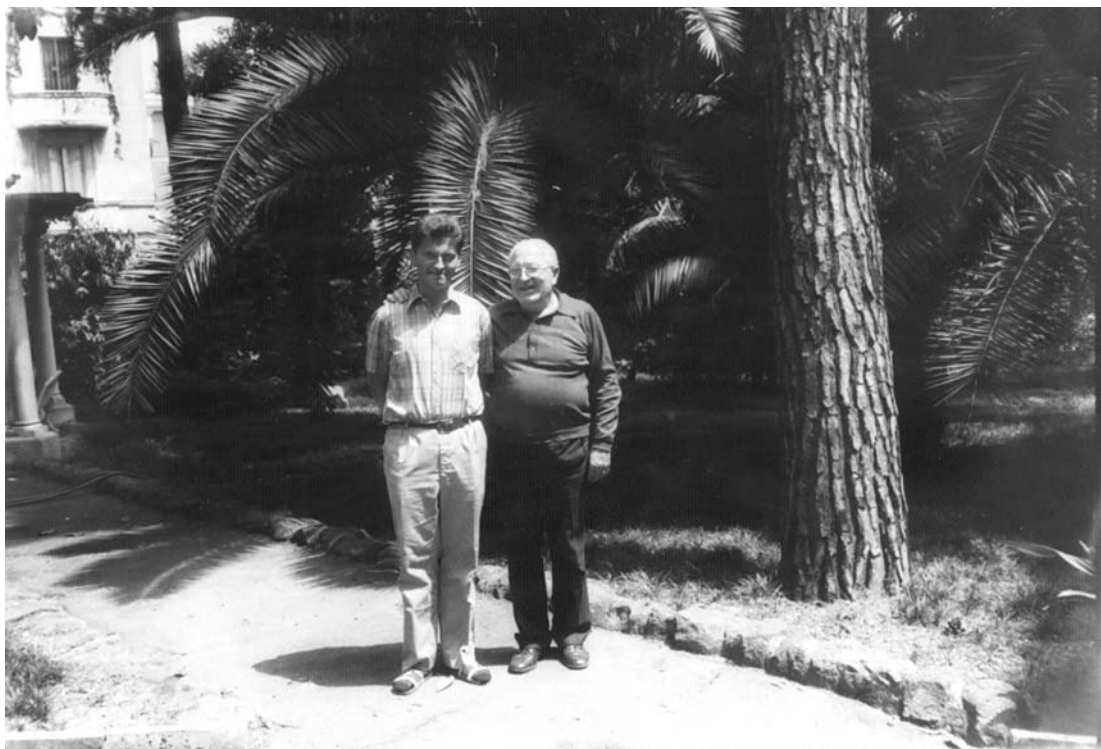
Timkovič vtedy nevedel, že o štyridsať rokov od neho starší protoihumen Marián Ján Potáš, OSBM, je tajným biskupom a že každý svoj príchod do Ríma využíval nato, aby loboval za legalizáciu svojho biskupského svätenia (aby sa stal prešovským sídelným biskupom) – a nato chcel využiť i svoju návštevu u kardinála Tomka. Tak isto nevedel, že Potáš je práve tak zapeklým Ukrajincom (na Slovensku ho rímskokatolícki jezuitskí kňazi posmešne prezývali záporožským kozákom) ako kardinál Tomko zapeklým Slovákom – a že Tomko ma rád Rusnakov ako koza nôž a že obaja sa hodia k sebe asi tak ako myš ku kocúrovi, alebo ľad a oheň. Timkovič vo svojej spravodlivej naivite, celý natešený, že to dokáže a blyсне sa i pred československým protoihumenom Potášom, zavolať kardinálovi Tomkovi priamo domov a dohadoval s ním stretnutie-audienciu, že s ním príde aj protoihumen baziliánov československej provincie o. Marián J. Potáš, OSBM zo socialistického Československa, ktorý je práve v Ríme... V kardinálovom hlase bolo cítiť skrývané prekvapenie, ale aj veľkú zvedavosť, že sa s ním «záporožský kozák» Potáš chce stretnúť... Prijal ich nie doma na raňajkách, ale oficiálne na kongregácii a už z toho

bolo jasné, že sa bude jednať len o úradné prijatie. Ale Timkovič tomu vtedy nerozumel a neprikladal tomu ani nijaký význam...

Stretnutie skončilo veľkým fiaskom. Potáš sa na Tomka len usmieval ani priblížý a takmer nič nepovedal... Prehodili si medzi sebou zopár zdvorilostných a suchých fráz. Kardinál Tomko sa správal veľmi odmerane a Potáš nenašiel kľúč, ako by predložil otázku svojho tajného biskupského svätenia. Keďže sa jednalo o neho samého a za tajnú biskupskú chirotoniu bola tiež basa, zrazu ho opustili hrdinské reči-rady Timkovičovi, «že to nič, keď si odsediš niekoľko rokov vo väzení». Keď audienca plná chladu a ľadu končila a Timkovičovi kardinál podal svoju ruku, predtým ako mu ju tento pobožkal, zazrel v jeho tvári nemú výčitku:

— *Timkovič, Timkovič, kam ideš (Quo vadis)? Ty si sa postavil na stranu gréckokatolíckych Rusnakov, ktorí nemajú budúcnosť proti mne? Čo si mi to len vyviedol?... Čo len z teba bude? Od teraz už nemáš budúcnosť ani ty!*

A tak Timkovič u kardinála Jozefa Tomka v lete r. 1988 skončil nadobro. Dostal sa na jeho zoznam nechcených a nepohodlných ľudí. Odvtedy sa k nemu kardinál správal odmerane a nevšímavo (zdanlivo). Urazená pýcha hľadala pomstu. Odmietnuť návrh kardinála Tomka? Povedať Tomkovi nie? To sa ešte nikdy nikto neopovážil, a ak áno, skončilo to s ním zle. Tak sa narodil Timkovičov nepriateľ číslo jedna, a to v najvyšších vatikánskych kruhoch. Naplnili sa ďalšie Isusové slová: «*Bez príčiny ma znenávideli... Ako mňa nenávideli, tak aj vás budú...*». Timkovič nikdy nepochopil načo sa vlastne Potáš ku kardinálovi Tomkovi vtedy pchal, keď sa neznášali pre svoj národnostný egoizmus. Azda si myslel, že na neho – Ukrajinca, ukáže prstom a urobí ho hneď prešovským sídelným episkopom na úkor slovenského ordinára Jána Hirku?

Zľava: emigrant Vladimír Timkovič (ktorý práve vstúpil k baziliánom v Ríme) a o. Marián Ján Potáš, OSBM, v júli r. 1988 na nádvorí baziliánskeho monastýra na Aventíne v Ríme.

Plné obradové vyžitie u byzantských baziliánov

U baziliánov Timkovič konečne mohol plne žiť vo svojom gréckokatolíckom obrade – tak plne a maximálne, ako sa to u gréckokatolíkov len dá. Každodenná

Utreňa či Večerňa sa tam slúžila presne podľa *Tipikonu*. Tak sa Timkovič naučil slúžiť gréckokatolíckej Bohoslužby so všetkým, čo k tomu patrí, ako napr. kadením a pod. Keď potom neskôr pôsobil na Slovensku a videl ako slúžia nedeľné či sviatočné Večerne, či Utrene svetskí kňazi Prešovskej gréckokatolíckej eparchie – tak prišiel na to, že nikto z miestnych kňazov nevie, ako tieto Bohoslužby správne slúžiť, nevedeli to ani v prešovskom seminári, kde vychovávali nových kňazov... Jednoducho tu platilo to staré výsmešné: *čo popik to tipik*. Preto Timkovič bol rímskym baziliánom celý život veľmi povďačný zato, že ho naučili správne slúžiť tieto Bohoslužby...

www.spravy.narod.ru